

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/70/2021
Identifikačné číslo spisu:	8410201810
Dátum vydania rozhodnutia:	29.09.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Ján Šikuta
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:8410201810.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne ECO-STAR s.r.o., so sídlom v obci Vrbov č. 344, IČO: 36 838 811, zastúpenej Mgr. Petrom Piatnikom, advokátom so sídlom v Poprade, Karpatská č. 3256/15, proti žalovanému Ing. Norbert Fassinger - NOFA, so sídlom v obci Vrbov č. 449, IČO: 36 157 031, zastúpenému spoločnosťou SP & R s. r. o., so sídlom v Bratislave, Maróthyho č. 6, o uloženie povinnosti zdržať sa užívania nehnuteľností, požívania plodov a úžitkov a podávania žiadostí Poľnohospodárskej platobnej agentúry, vedenej na Okresnom súde Kežmarok pod sp. zn. 3 C 51/2010, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 24. apríla 2018 sp. zn. 17 Co 145/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Žalobkyňa sa žalobou proti žalovanému domáhala, aby súd zaviazal žalovaného k povinnosti a/ vypratať nehnuteľnosti, na ktoré má uzatvorenú nájomnú zmluvu s obcou O. v katastrálnom území O., vedených na liste vlastníctva (ďalej len „LV“) č. X ako orná pôda o výmere 23.607 m², trvalé trávne porasty o celkovej výmere 331.525 m², parciel bližšie konkretizovaných v žalobe; b/ vydať nehnuteľnosti vedených na LV č. XXXX, XXX, XXX, XXX, XXX v spoluvlastníckych podieloch o výmere 4.435 m²; c/ vydať parcely v katastrálnom území O., bližšie konkretizovaných v žalobe, ku ktorým získala právo užívania podľa nájomnej zmluvy s X. Z., bývajúcou v obci O. č. XXX ako výlučnou vlastníčkou v celkovej výmere 48.848 m² a 6.776 m² (trvalé trávne porasty); d/ vydať pozemky na základe nájomnej zmluvy s Rímsko-katolíckou cirkvou, farnosť Vrbov, vedených na LV č. XXX, parciel bližšie konkretizovaných v žalobe v celkovej výmere 45.464 m² (orná pôda), 10.000 m² (trvalé trávne porasty) a 6.516 m² (lesná pôda); e/ vydať parcely v katastrálnom území O., na ktoré uzavrela nájomnú zmluvu s S. T. ako ich podielovou spoluvlastníčkou, vedených na LV č. XXX, XXX, XXXX, XXX, XXX, XXX, XXX, XXX, XXX, XXX, XXX, XXX, XXX, XXX, XXXX, XXXX ako orná pôda o výmere 87.461 m², na LV č. XXX, XXX, XXX, XXX, XXX, XXX ako trvalé trávne porasty o výmere 2.146 m².

1.1. Okresný súd v Kežmarku (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením z 5. mája 2015 č. k. 3 C 51/2010 - 598 [následne aj na pojednávaní 2. mája 2017 po zrušení rozsudku súdu prvej inštancie Krajským súdom v Prešove, (č. l. 644)] pripustil zmenu žaloby, ktorým žiadala, aby súd zaviazal žalovaného zdržať sa požívania plodov a úžitkov nehnuteľností bližšie určených v tomto uznesení a súčasne, aby sa zdržal podávania žiadostí Poľnohospodárskej platobnej agentúry na poskytnutie podpory formou jednotnej platby na plochu a vyrovnávacieho príspevku v znevýhodnených oblastiach.

2. Súd prvej inštancie rozsudkom z 2. decembra 2015 č. k. 3 C 51/2010 - 602 žalobu zamietol (I.); rozhodol o trovách konania (II.).

3. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 27. októbra 2016 sp. zn. 17 Co 41/2016 (č. l. 639) na odvolanie žalobkyne proti rozsudku súdu prvej inštancie z 2. decembra 2015 č. k. 3 C 51/2010 - 602 zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na nové konanie a rozhodnutie. V odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že súd prvej inštancie sa svojím procesným postupom v predmetnom konaní dopustil viacerých väd konania, týkajúcich sa procesných podmienok konania, ktorými znemožnil žalobkyni, aby uskutočnila svoje procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces.

4. Súd prvej inštancie po zrušení rozsudku a vrátení veci odvolacím súdom, rozsudkom z 2. mája 2017 č. k. 3 C 51/2010 - 647 žalobu zamietol (I.); rozhodol o trovách konania (II.).

4.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že pokiaľ sa žalobkyňa domáhala vydania nehnuteľností (reivindikačná žaloba), nevedela označiť predmet konania a nevedela, kde sa parcely nachádzajú. Po pripustení zmeny žaloby na žalobu negatívnu, podstata sporu zostala tá istá, kde bez služieb geodeta žalobkyňa tieto parcely nevie identifikovať, nevie určiť ich hranice. Zmluvy uzatvorené medzi žalobkyňou a tretími osobami - S. T., J. V., X. Z., Rímskokatolícka cirkev (ďalej len „tretie osoby“) sú neplatné. Žalobkyňa nepreukázala, že by pôvodné zmluvy uzatvorené medzi žalovaným a tretími osobami boli vypovedané, resp. iným spôsobom ukončené a preto pri uzatváraní nájomných zmlúv žalobkyňou bolo konané v rozpore so zákonom č. 504/2003 Z. z. o nájme poľnohospodárskych pozemkov, poľnohospodárskeho podniku a lesných pozemkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Z dôvodu, že žalovaný užíval predmetné nehnuteľnosti, bolo podľa názoru súdu prvej inštancie povinnosťou tretích osôb ponúknuť, uzatvoriť nájomnú zmluvu žalovanému.

4.2. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) v spojení s § 262 ods. 1, 2 CSP.

5. Odvolací súd rozsudkom z 24. apríla 2018 sp. zn. 17 Co 145/2017 (č. l. 683) na odvolanie žalobkyne proti rozsudku súdu prvej inštancie z 2. mája 2017 č. k. 3 C 51/2010 - 647 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie (I.); rozhodol o trovách odvolacieho konania (II., III.).

5.1. Odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie považoval za vecne správny, preto ho v zmysle § 387 ods. 1 CSP potvrdil. Nahradil konanie pred súdom prvej inštancie a z dôvodu neunesenia dôkazného bremena - nepreukázania dôvodnosti negatívnej žaloby, žalobu zamietol.

5.2. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že sa stotožnil s odvolacími námietkami žalobkyne vo vzťahu k nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorý v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na svoj skorší (zrušený) rozsudok s námietkou žalobkyne, že si dostatočným spôsobom neuvedomil, čo je predmetom konania. Odvolací súd z tohto dôvodu nariadil vo veci pojednávanie (§ 385 CSP) za účelom doplnenia (zopakovania) dokazovania.

5.3. K odvolacej námietke žalobkyne týkajúcej sa procesu prijímania a konania súdu prvej inštancie a jeho rozhodnutia (rozsudok č. k. 3 C 51/2010 - 602), ktoré predchádzali vyhláseniu tohto rozsudku, odvolací súd uviedol, že tieto sú vo vzťahu k preskúmaniu napadnutého rozsudku bezvýznamné, pretože s týmito všetkými okolnosťami sa podrobne vysporiadal odvolací súd v uznesení z 27. októbra 2016 sp. zn. 17 Co 41/2016 (č. l. 639), ktorého súčasťou bol pokyn odvolacieho súdu, akým spôsobom je potrebné pokračovať v konaní pred súdom prvej inštancie tak, aby konanie bolo efektívne a aby bolo rozhodnuté o uplatnenom nároku žalobkyne a aby ochrana práv strán sporu bola rýchla a účinná.

5.4. Odvolací súd označil za nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie ten, že sa vo svojom odôvodnení zaoberal svojim pôvodným zrušeným rozsudkom č. k. 3 C 51/2010 - 602. Platí totiž, že ak

odvolací súd zruší rozhodnutie súdu prvej inštancie, súd prvej inštancie nesmie odôvodnenie svojho nového rozhodnutia koncipovať tak, že iba doplní pôvodné odôvodnenie zrušeného rozhodnutia alebo obsahovo poukazuje na zrušený rozsudok a zotrváva na názore, ktorý bol odvolacím súdom zrušený. Zrušený rozsudok totiž v čase rozhodovania súdu prvej inštancie (2. mája 2017) neexistuje po právnej stránke, bol zrušený a preto niet rozsudku, ktorý bol právnym podkladom pre opätovné rozhodnutie v prejednávanej veci. Odôvodnenie rozhodnutia (bod 14. odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie) preto považoval za právne zmätočné. Zmätočnosť napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie je podľa názoru odvolacieho súdu evidentná aj v tom, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia neobsahuje zistený skutkový stav veci. Súd prvej inštancie nevysvetlil ako posúdil podstatné skutkové a právne argumenty strán sporu, nie vo vzťahu k reivindikačnej žalobe, ale vo vzťahu k negatívnej žalobe, ktorá je predmetom konania a ktorú bez toho, aby si uvedomil dôsledky a zmeny v hmotnoprávných nárokoch, súd prvej inštancie pripustil a konal tak, ako by konal o reivindikačnej žalobe. Z obsahu rozhodnutia súdu prvej inštancie nie je vôbec zrejmé, ako sa vysporiadal s podstatnými dôkazmi, ktoré sú dôležité pre rozhodnutie o negatívnej žalobe a rozsudok súdu prvej inštancie má vady, ktoré spôsobujú, že svojim konaním porušil čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb., čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a z obsahu rozhodnutia súdu prvej inštancie nie je možné zistiť, ako súd prvej inštancie pre strany sporu zrozumiteľne vec rozhodol. Uvedené vady konania, ktoré by boli dôvodom na zrušenie rozhodnutia súdu prvej inštancie (§ 389 ods. 1 písm. b/ CSP) bol odvolací súd podľa § 390 CSP povinný odstrániť, nakoľko už raz práve pre tento dôvod rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

5.5. Odvolací súd vzhľadom na vyššie uvedené okolnosti vec opätovne prejednal, spôsobom, ako to mal prejednať súd prvej inštancie potom, čo pripustil zmenu žaloby zo žaloby reivindikačnej na žalobu negatívnu. Výkon dokazovania nájomnými zmluvami medzi žalobkyňou a tretími osobami, na základe ktorých zistil, že žalobkyňa má uzatvorené ku dňu vyhlásenia rozsudku zmluvy s týmito osobami na prenájom pôdy s tým, že ide o zmluvy na prenájme poľnohospodárskej pôdy podľa § 663 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“), pričom nájomný vzťah stále trvá. Žalobkyňa preukázala, že predmetom nájmu sú aj ďalšie parcely, ktorých ochrany vlastníckeho práva sa nedomáha. Nepreukázala však, že predmetom nájmu je aj pôda, ktorá je podľa jej tvrdení jej vlastnou (LV č. XXXX) a využíva ju pre účely svojej podnikateľskej činnosti. Z dokazovania vyplynulo tiež, že aj žalovaný mal v minulosti uzatvorenú nájomnú zmluvu č. 42/4405 na prenájom poľnohospodárskej pôdy od 1. januára 2005 do 31. decembra 2014, nájom bol uzatvorený so Slovenským pozemkovým fondom so sídlom v Bratislave, Búdkova č. 36 (ďalej len „SPF“). Z uvedenej zmluvy nevyplyva, ktoré konkrétne parcely boli jej predmetom, ich špecifikácia bola súčasťou prílohy k nájomnej zmluve. Ďalšia nájomná zmluva č. 01658/2014-PNZ-P40495/14.00 uzatvorená medzi žalovaným a SPF sa dotýka presne označených parciel na dobu nájmu od 1. januára 2015 do 31. decembra 2029. Z listiny predloženej žalobkyňou vyplynulo, že Poľnohospodárska platobná agentúra v Bratislave potvrdila, že priznáva samostatne hospodáriacemu roľníkovi (žalovanému) finančné prostriedky, avšak za kultúrne diely pri aplikácii ekologického poľnohospodárstva za rok 2009. Žalobkyňa nepreukázala, či aktuálne k vyhláseniu rozsudku súdu prvej inštancie, respektíve odvolacieho súdu takéto dotácie sú žalovanému poskytované aj v súčasnosti. Po zmene žaloby na negatívnu žalobu žalobkyňa ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania nemala a považovala za postačujúce preukázanie okolností súvisiacich so stotožnením uplatneného nároku vo vzťahu k výmerám a hraniciam svojich pozemkov a hraniciam pozemkov žalovaného. K návrhu žalobkyne na vykonanie dokazovania formou vytýčenia hranice parciel geodetom odvolací súd konštatoval, že za súčasného stavu dokazovania a za súčasného upraveného žalobného návrhu, by bolo vykonávanie dôkazov geodetom v prejednávanej veci nevhodné a neprinieslo by to vo vzťahu k uplatnenému nároku žiadne objasnenie skutkových okolností, preto zamietnutie tohto návrhu súdom prvej inštancie považoval za dôvodné a vykonanie dôkazu ako neúčelné.

5.6. Na základe vykonaného dokazovania odvolací súd zistil skutkový stav, podľa ktorého v čase rozhodovania odvolacieho súdu existovali na parcely, ktoré sú predmetom konania nájomné zmluvy, ktoré má uzatvorené žalobkyňa s tretími osobami. Nájomný vzťah s fyzickou osobou, ktorá by vlastnila nehnuteľnosti na LV č. XXXX nebol žalobkyňou preukázaný. Nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom nájomnej zmluvy medzi žalovaným a SPF sú špecifikované v prílohe k tejto nájomnej zmluve na dobu do 31. decembra 2014 a od 1. januára 2015. Odvolací súd porovnal uplatnený nárok žalobkyne vo vzťahu k

jednotlivým parcelám a nájomnej zmluvy uzatvorenej so SPF a žalovaným s tým, že ani jedna parcela, ktorá je označená v žalobe ako predmet negatívnej ochrany vlastníckeho práva žalobkyne nie je súčasťou nájomnej zmluvy uzatvorenej medzi SPF a žalovaným (nájomná zmluva č. 016058/2014-PNZ-P40495/14.00). Žalobkyňa nepredložila doklad o tom, že žalovaný jej pozemky, ktoré sú predmetom sporu užíva a berie z nich aj plody. Žalobkyňa v konaní preukázala iba skutočnosť, že si žalovaný vo vzťahu k Pôdohospodárskej platobnej agentúre uplatnil určité nároky na kultúrne diely, nie na konkrétne pozemky. Žalobkyňa v konaní nepreukázala, aby si takéto nároky uplatňoval žalovaný vo vzťahu k predmetu sporu v neskoršom období, najneskôr ku dňu rozhodnutia súdu prvej inštancie, respektíve odvolacieho súdu. S poukazom na § 126 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka je žalobkyňa osobou, ktorá musí svoj nárok na ochranu vlastníckeho práva preukázať, jej nárok nemôže zostať v pochybnostiach, preto odvolací súd jej žalobe nevyhovel. Posudzovanie existencie platných nájomných zmlúv na strane žalobkyne (žalovaného), bolo preto pre nepreukázanie totožnosti predmetu nájmu žalobkyňou bez právneho významu.

5.7. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP s použitím § 396 ods. 1 CSP.

6. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 420 písm. f/ CSP (č. 1. 700).

6.1. Porušenie práva žalobkyne na spravodlivý súdny proces vidí konkrétne v dvoch prípadoch a to a/ v postupe odvolacieho súdu pri aplikácii § 390 CSP a b/ v súvislosti s „prekvapivosťou“ súdneho rozhodnutia v zmysle § 382 CSP.

6.2. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí okrem iného konštatoval, že ním vytýkané závažné procesné vady konania, ktorých sa dopustil súd prvej inštancie a ktoré mali za následok porušenie práva žalobkyne na spravodlivý proces a ktoré by viedli za bežného chodu udalostí k zrušeniu rozhodnutia súdu prvej inštancie, bol povinný odstraňovať sám a to s odkazom na § 390 CSP. Podľa názoru žalobkyne vzhľadom na intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces, ako aj vzhľadom na faktickú nemožnosť vykonať dôkazy, ktorými by žalobkyňa (v odvolacom konaní) preukázala skutočnosť, že žalovaný jej pozemku (ku dňu rozhodnutia súdu) užíva, požíva z nich plody a uplatňuje si z titulu ich užívania nároky voči Pôdohospodárskej platobnej agentúre bolo namieste, aby odvolací súd napriek zneniu § 390 CSP, rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušil. Tým, že tak neurobil, zasiahol do jej ústavného práva na spravodlivý súdny proces. Žalobkyňa zastáva názor, že vzhľadom na okolnosti prejednávaneho prípadu je ustanovenie § 390 CSP potrebné vykladať nielen podľa jeho doslovného znenia (gramatický výklad), ale aj z hľadiska jeho účelu (teleologický výklad) a ústavnej konformity a to najmä vo vzťahu k čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky. Ak majú platiť závery odvolacieho súdu o tom, že súd prvej inštancie vykonával proces po dobu 8 rokov nekoncentrovane a po zmene predmetu konania zo žaloby reivindikačnej na negatívnu, dokonca naďalej vykonával dokazovanie, akoby prejednával reivindikačnú žalobu, potom nebolo dobre možné tieto vady zhojiť na jedinom pojednávaní konanom na odvolacom súde. Pokiaľ nie je sporné, že konanie pred súdom prvej inštancie prebehlo bez aplikácie elementárnych procesných pravidiel, teda inými slovami, že bolo flagrantným spôsobom porušené právo žalobkyne na spravodlivý proces, odvolacie konanie nemohlo v celom rozsahu napraviť vady konania pred súdom prvej inštancie a v celom rozsahu nahradiť to, čo sa v konaní pred súdom prvej inštancie opomenulo, resp. zameškalo. Z hľadiska súdneho konania ako celku žalobkyňa preto považuje za krajnú nespravodlivosť, že súd prvej inštancie sa v podstate jej nárokom po dobu 8 rokov riadne nezaoberal a teda nevykonával riadne dokazovanie, a následne odvolací súd vo svojom rozsudku, hoci konštatoval porušenie práva žalobkyne na spravodlivý proces, jej nárok následne odlišne právne posúdil a poukazujúc na neunesenie dôkazného bremena žalobkyňou rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil.

6.3. K „prekvapivosti“ súdneho rozhodnutia žalobkyňa uvádza, že zo zápisnice o pojednávaní z 24. apríla 2018 na Krajskom súde v Prešove vôbec nevyplýva, že by odvolací súd strany konania v súlade s § 382 CSP upozornil na to, že právny nárok žalobkyne bude odlišne právne posudzovať, ako to urobil súd prvej inštancie, ani to, že by strany konania vyzval k tomu, aby sa k takto zmenenej právnej kvalifikácii nároku vyjadrili. Odvolací súd vo svojom odôvodnení vytkol súdu prvej inštancie, že uplatnený nárok žalobkyne nesprávne právne posúdil ako reivindikačný nárok, neuvedomujúc si hmotnoprávnu zmenu nároku, teda jeho odlišný právny základ.

6.4. Žalobkyňa preto navrhuje, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zrušil

rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

7. Najvyšší súd na vyjadrenie žalovaného k dovolaniu (č. l. 774) neprihliadal a to vzhľadom k tomu, že tento úkon nebol vykonaný v lehote 10 dní určenej súdom prvej inštancie.

8. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP, § 429 ods. 2 písm. b/ CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

9. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

11. Žalobkyňa konkrétne prípustnosť svojho dovolania vyvodzuje z § 420 písm. f/ CSP.

11.1. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Procesným postupom v zmysle § 420 písm. f/ CSP sa v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu rozumie (len) faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu (1 Cdo 166/2018, 2 Cdo 19/2019, 3 Cdo 150/2018, 4 Cdo 27/2018, 5 Cdo 21/2018, 7 Cdo 27/2019, 8 Cdo 181/2018), teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie, vykonával dokazovanie, zohľadňoval procesné oprávnenia strán sporu, dbal o ich rovné postavenie a vytváral im procesnú možnosť na realizáciu ich procesných oprávnení v súlade so zákonom). Pojem „procesný postup“ nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním na meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu; je ním len samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou (návrhom) uplatneného nároku (1 Cdo 228/2017, 2 Cdo 220/2017, 3 Cdo 110/2017, 4 Cdo 128/2017, 5 Cdo 45/2018, 7 Cdo 35/2018, 8 Cdo 56/2017, 1 VCdo 2/2017).

13. O nesprávny procesný postup, ktorý je relevantný podľa § 420 písm. f/ CSP, ide v prípade takého vedenia sporu, pri ktorom konajúci súd nerešpektuje procesné ustanovenia všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúcich civilné sporové (mimosporové) konanie, v dôsledku čoho je strane zmarená možnosť jej aktívnej účasti na konaní a prekazená realizácia jej patriacich procesných práv až v takej miere (intenzite), že tým dochádza k porušeniu jej práva na spravodlivý proces (porovnaj napríklad R 129/1999 a 1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 162/2017, 3 Cdo 22/2018, 4 Cdo 87/2017, 5 Cdo 112/2018, 7 Cdo 202/2017, 8 Cdo 85/2018).

14. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II.

ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

15. Z dovolania žalobkyne vyplýva, že za tzv. vadu „zmätočnosti“ (§ 420 písm. f/ CSP) považuje jednak nesprávne zvolený procesný postup odvolacieho súdu pri aplikácii § 390 CSP (a/), ako aj tzv. „prekvapivosť“ rozhodnutia odvolacieho súdu podľa § 382 CSP (b/). Rozhodnutie odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd nevysporiadal, respektíve vysporiadal sa nesprávne (a/) s týmito otázkami, vykazuje podľa žalobkyne všetky znaky arbitrárnosti (nepreskúmateľnosti).

16. Pokiaľ ide o prvú námietku žalobkyne (a/), tak posudzujúc dovolanie podľa obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) je zrejmé, že namietaný nesprávny procesný postup v podobe nesprávnej aplikácie § 390 CSP odvolacím súdom spája žalobkyňa s faktickou nemožnosťou vykonať dôkazy, ktorými by v odvolacom konaní preukázala svoje tvrdenia. Má za to, že s takto zvoleným procesným postupom jej bolo zabránené v tom, aby svoje tvrdenia preukázala, čo podľa jej názoru viedlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces.

17. K zvolenému procesnému postupu odvolacieho súdu v zmysle § 390 CSP dovolací súd uvádza, že v zmysle tohto ustanovenia „odvolací súd sám rozhodne vo veci, ak rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo už raz odvolacím súdom zrušené, vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (a/) a odvolací súd koná a rozhoduje o odvolaní proti novému rozhodnutiu súdu prvej inštancie (b/)“. Jeho účelom je tak dosiahnutie zrýchlenia konania rozhodnutím v merite veci. Pokiaľ sa súd prvej inštancie aj v poradí druhým rozhodnutím, resp. konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, dopustí takých procesných pochybení, ktoré by inak boli dôvodom na zrušenie v poradí druhého rozhodnutia (§ 389 CSP), musí ich odvolací súd sám odstrániť alebo napraviť v odvolacom konaní. V danom prípade zákonodarca striktne ukladá odvolaciemu súdu povinnosť, aby preskúmal splnenie procesných podmienok, napravil prípadné nedostatky v procesnom postupe, ktorým súd prvej inštancie porušil právo strany na spravodlivý proces, či doplniť alebo zopakovať dokazovanie. V prípade zistenia, že predmet konania je potrebné právne posúdiť podľa inej právnej normy, má odvolací súd povinnosť postupovať podľa § 382 CSP.

17.1. V posudzovanom prípade odvolací súd svoju povinnosť aplikovať ustanovenie § 390 CSP po formálnej stránke splnil, s uvedeným postupom sa dovolací súd zároveň stotožňuje, berúc v úvahu nielen gramatický, ale aj teologický výklad tohto ustanovenia, na ktorý žalobkyňa vo svojom dovolaní poukazuje. Keďže účelom tohto ustanovenia je dosiahnutie zrýchlenia konania rozhodnutím v merite veci, jeho naplnenie bolo v prejednávanom prípade odvolacím súdom aj dosiahnuté a to s poukazom na dlho trvajúce súdne konanie pred súdom prvej inštancie s poukazom na už raz odvolacím súdom zrušené rozhodnutie súdu prvej inštancie. Podľa názoru odvolacieho súdu samotná aplikácia tohto ustanovenia, ako aj ďalší postup vyplývajúci z tohto ustanovenia (splnenie povinnosti napraviť procesné nedostatky v procesnom postupe, ktorým súd prvej inštancie porušil právo strany v konaní na spravodlivý proces, prípadne doplniť alebo zopakovať dokazovanie) znaky arbitrárnosti nevykazujú.

17.2. Pokiaľ žalobkyňa v tejto súvislosti namieta, že odvolací súd rozhodol bez náležitého zistenia skutočného stavu, nevykonala ňou navrhnuté dôkazy, dôkazy vykonané v súdnom konaní nesprávne vyhodnotil, dovolací súd konštatuje, že v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu nedostatočné zistenie skutkového (skutočného) stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nezakladá vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP (1 Cdo 41/2017, 2 Cdo 232/2017, 3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 7 Cdo 11/2017, 8 Cdo 187/2017). Ústavný súd nedospel k záveru o ústavnoprávnej neudržateľnosti tohto názoru najvyššieho súdu (II. ÚS 465/2017).

17.3. Keďže žalobkyňa nevykonanie dokazovania namieta práve v súvislosti s procesným postupom odvolacieho súdu podľa § 390 CSP, dovolací súd nad rámec vyššie uvedeného (bod 17.2.) dopĺňa, že nie je namieste tvrdenie žalobkyne, že by ju uvedený procesný postup odvolacieho súdu ukrátil o možnosť navrhovať dôkazy a preukázať tak svoje tvrdenia. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že rozhodnutie súdu prvej inštancie považuje vo výroku za vecne správne (§ 387 ods. 1 CSP). Vzhľadom na v rámci odvolacieho konania zistené závažné procesné vady konania, postupom podľa § 390 CSP vec opätovne prejednal spôsobom, ako to mal prejednať súd prvej inštancie potom, čo pripustil zmenu žaloby zo žaloby reivindikačnej na žalobu negatívnu uznesením č. k. 3 C 51/2010-598 z 5. mája 2015 a opätovne procesným uznesením za prítomnosti strán sporu na

pojednávani dňa 2. mája 2017 (ďalej len „pripustenie zmeny žaloby“). Súdu prvej inštancie (bod 7. odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu) zároveň vytkol zmätočnosť jeho rozhodnutia, keď jasne nevysvetlil, ako posúdil podstatné skutkové a právne argumenty strán sporu, nie vo vzťahu k reivindikačnej žalobe, ale vo vzťahu k negatívnej žalobe; pripustil a konal tak, akoby konal o reivindikačnej žalobe; z rozhodnutia súdu prvej inštancie nie je zrejmé, ako sa vysporiadal s podstatnými dôkazmi, ktoré sú dôležité pre rozhodnutie o negatívnej žalobe. Podľa názoru dovolacieho súdu pripustením zmeny žaloby (iniciovaná žalobkyňou) nastal okamih, po ktorom sa predmet sporu mal ďalej posudzovať ako negatívna žaloba a to napriek odvolacím súdom vytknutému pochybeniu súdu prvej inštancie, pričom strany sporu boli riadne s touto zmenou uzrozmene, oboznámené. Od tohto okamihu bolo v ich možnostiach navrhovať dôkazy a svoje tvrdenia preukazovať vo vzťahu k právnemu posúdeniu predmetu sporu ako negatívnej žalobe a to aj pred odvolacím súdom, ktorý vec opätovne prejednal, potom ako to mal prejednať súd prvej inštancie po pripustení zmeny žaloby. Po pripustení zmeny žaloby však žalobkyňa ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania neprodukovala a naopak považovala za postačujúce preukázanie okolností súvisiacich so stotožnením uplatneného nároku vo vzťahu k výmerám a hraniciam svojich pozemkov a hraniciam pozemkov žalovaného. Dovolací súd preto v tejto súvislosti dospel k záveru, že žalobkyňa zákonným postupom podľa § 390 CSP odvolací súd neukrátil o možnosť navrhovať nové dôkazy vo vzťahu k negatívnej žalobe, ku ktorej právnemu posúdeniu predmetu sporu došlo po pripustení zmeny žaloby.

18. V súvislosti s druhou námietkou žalobkyne (b/) týkajúcou sa „prekvapivosti súdneho rozhodnutia“ dovolací súd uvádza, že ustanovenie § 382 CSP sa vzťahuje na ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce. V takomto prípade vzniká súdu povinnosť vyzvať strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili. Použitie tohto ustanovenia odvolacím súdom znamená, že nárok treba posúdiť alebo podľa celkom iného právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, alebo síce podľa toho istého právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, ale podľa iného ustanovenia (iného paragrafu alebo iného odseku). Právnym predpisom (alebo aj zákonným ustanovením), ktorý pri doterajšom rozhodovaní nebol použitý, je právny predpis (zákonné ustanovenie), o ktorý výklad a použitie nežiadala v priebehu konania žiadna zo sporových strán. Druhou zákonnou podmienkou, ktorá musí byť splnená súčasne je, že toto iné zákoné ustanovenie je pre rozhodnutie veci rozhodujúce. Ustanovenie právneho predpisu je pre vec rozhodujúce vtedy, ak odvolací súd mieni toto ustanovenie urobiť právnym základom pre rozhodnutie vo veci samej, t. j. je toho názoru, že skutkový stav zistený súdom prvej inštancie (§ 383 CSP) alebo po doplnení dokazovania odvolacím súdom (§ 384 CSP) treba subsumovať pod určitú právnu normu alebo súbor právnych noriem. Za týchto podmienok môže odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdiť alebo zmeniť. (viď Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, str. 1271).

18.1. Žalobkyňa konkrétne vytýka odvolaciemu súdu, že zo zápisnice z 24. apríla 2018 na Krajskom súde v Prešove vôbec nevyplýva, že by odvolací súd strany konania upozornil (§ 382 CSP) na to, že žalobkyňou uplatnený právny nárok bude odlišne právne posudzovať, ako to urobil súd prvej inštancie, ani to, že by strany konania vyzval k tomu, aby sa k takto zmenenej právnej kvalifikácii nároku vyjadrili.

18.2. Podľa názoru dovolacieho súdu odvolací súd v danom prípade nepochybil, pri hodnotení jednotlivých dôkazov (sám vykonal dokazovanie) na posudzovaný prípad neaplikoval žiadne ustanovenie všeobecného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a bolo pre rozhodnutie veci rozhodujúce. Smerodajným okamihom bolo aj v tomto prípade pripustenie zmeny žaloby, od tohto okamihu odvolací súd prejednal vec opätovne spôsobom, ako to mal urobiť súd prvej inštancie, t. j. od zmeny žaloby reivindikačnej na žalobu negatívnu. Odvolaciemu súdu preto nemožno vytýkať v tejto súvislosti „prekvapivosť súdneho rozhodnutia“, keďže na posudzovaný prípad neaplikoval žiadne ustanovenie všeobecného záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a bolo pre rozhodnutie veci rozhodujúce. O pripustení zmeny žaloby boli strany konania riadne upovedomené.

19. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že žalobkyňa nedôvodne namieta existenciu vady konania uvedenej v § 420 písm. f/ CSP.

20. Podľa § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak a/ bolo podané oneskorene, b/ bolo podané neoprávnenou osobou, c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d/ nemá náležitosti podľa § 428, e/ neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f/ nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

21. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd dovolanie žalobkyne odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

22. Najvyšší súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

23. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.